

Stanowisko
Zarządu Śląskiego Związku Gmin i Powiatów
z dnia 25 marca 2022 r.

w sprawie: **problemów po wejściu w życie ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. o ochotniczych strażach pożarnych**

Zarząd Śląskiego Związku Gmin i Powiatów zwraca uwagę na najistotniejsze problemy pojawiające się po wejściu w życie nowej ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. o ochotniczych strażach pożarnych.

1) Brak aktów wykonawczych do ustawy

Należy zwrócić uwagę na problem dotyczący braku stosownych aktów wykonawczych do ustawy **w zakresie możliwości zapewnienia strażakom ratownikom ochotniczych straży pożarnych badań lekarskich.**

Zgodnie z art. 10 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. *o ochotniczych strażach pożarnych* gmina zapewnia badania lekarskie strażakom ratownikom ochotniczych straży pożarnych, przeprowadzane w celu stwierdzenia braku przeciwwskazań do udziału w działaniach ratowniczych. Zwracamy jednak uwagę, iż rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie *przeprowadzania okresowych bezpłatnych badań lekarskich członka ochotniczej straży pożarnej biorącego bezpośredni udział w działaniach ratowniczych* utraciło moc z dniem wejścia w życie ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. *o ochotniczych strażach pożarnych*, tj. z dniem 1 stycznia 2022 r. Niniejsze rozporządzenie regulowało zakres bezpłatnych badań lekarskich członka OSP.

Na stronach Rządowego Centrum Legislacji opublikowano projekt rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie *przeprowadzania okresowych badań lekarskich strażaka ratownika ochotniczej straży pożarnej oraz badań lekarskich kandydata na strażaka ochotniczej straży pożarnej*. Projektowana regulacja ma zastąpić ww. rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 30 listopada 2009 r., które zostało uchylone. Od dnia 27 stycznia 2022 r. ww. projekt rozporządzenia pozostaje jednak w przygotowaniu.

W związku z powyższym brak jest aktualnie aktu wykonawczego regulującego zakres okresowych badań lekarskich strażaka ratownika OSP, co uniemożliwia skierowania strażaków na wymagane badania. W efekcie w ochotniczych strażach pożarnych część członków już obecnie pozostaje bez ważnego badania lekarskiego. Brak ww. regulacji w następnych miesiącach spowoduje, iż liczba strażaków ratowników posiadających ważne badania lekarskie będzie niewystarczająca do prowadzenia przez daną OSP działań ratowniczych. W związku z tym zwracamy się do Ministra Zdrowia z prośbą o nadanie pilnego biegu pracom legislacyjnym nad rozporządzeniem, które ureguluje powyższe kwestie.

2) Udział gmin w procesie przyznawania świadczeń ratowniczych

Gminy nie powinny brać udziału w procesie przyznawania, weryfikacji czy odbierania świadczeń ratowniczych. Temat świadczeń ratowniczych powinien leżeć wyłącznie w gestii organu emerytalnego, który będzie je wypłacał, komend miejskich i powiatowych PSP i ewentualnie władz OSP. Wciągnięcie w ten proces gmin powoduje niepotrzebny chaos, zwłaszcza, że gminy i tak nie będą w stanie potwierdzić dokumentów strażaków ochotników wnioskujących o świadczenia ratownicze (do dnia wejścia ustawy o OSP gminy nie prowadziły wykazu strażaków biorących udział w działaniach ratowniczych). Gminy nie posiadają informacji w tym zakresie, a co za tym idzie możliwości dokonania weryfikacji oświadczeń (pisemne oświadczenie świadków potwierdzające udział w akcjach ratowniczych) niezbędnych do przyznania świadczenia.

3) Brak przepisów przejściowych dotyczących wypłaty ekwiwalentu

Po wejściu w życie nowej ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. o ochotniczych strażach pożarnych pojawił się również problem związany z wypłatą ekwiwalentu za udział w działaniach ratowniczych i szkoleniach. Jej zapisy uchylają art. 28 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej stanowiący dotychczasową podstawę do wypłaty ekwiwalentu członkom ochotniczej straży pożarnej oraz podjęcia uchwały przez radę gminy w sprawie ustalenia wysokości ekwiwalentu. Natomiast ustawa o ochotniczych strażach pożarnych nie zawiera przepisów przejściowych, które zachowałyby moc obowiązującą uchwał podjętych na podstawie art. 28 ust. 1 ustawy o ochronie przeciwpożarowej. Istnieją wprawdzie interpretacje, wskazujące na to, iż uchyleniu podlega przepis, a nie norma prawna, niemniej jednak są to jedynie interpretacje, a nie konkretny przepis.

4) Sposób wyliczania należnego strażakom ratownikom ekwiwalentu

Zgodnie z art. 15 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. o ochotniczych strażach pożarnych strażakowi ratownikowi biorącemu udział w działaniach ratowniczych należny jest ekwiwalent, który ma być naliczany za każdą rozpoczętą godzinę od zgłoszenia wyjazdu z jednostki ochotniczej straży pożarnej. Przepis ten oznacza, iż każdy strażak, który brał udział w akcji ratowniczej - bez różnicy czy trwała ona 5 minut czy 55 minut - ma mieć wypłaconą pełną stawkę godzinową. Rozwiązanie takie generuje bardzo duże koszty związane z wypłatą ekwiwalentu, który w wielu przypadkach nie będzie odzwierciedlał rzeczywistego udziału w działaniach. Do tej pory przepisy pozwalały na funkcjonowanie bardziej racjonalnego i sprawiedliwego rozwiązania, które polegało na wypłacie ekwiwalentu za udział w akcji z dokładnością co do minuty, czyli za rzeczywisty czas udziału w działaniu ratowniczym.

5) Umowy z jednostkami OSP

Niezrozumiały jest także zapis narzucający gminom obowiązek podpisywania z jednostkami OSP działającymi na ich terenie, umów w zakresie ich działalności oraz w zakresie finansowania jednostek przez gminę. Obowiązki gminy wobec ochotniczych straży pożarnych oraz zadania ochotniczych straży pożarnych zostały zdefiniowane w zapisach ustawy i są wystarczające. W związku z powyższym nie ma potrzeby zawierania umowy z jednostkami OSP i budowania coraz większej biurokracji, która nie wpływa pozytywnie na funkcjonowanie systemu ochrony przeciwpożarowej. Ponadto ustawa nie precyzuje jaki powinien być zakres tych umów, czy z każdą jednostką należy zawrzeć umowę na wszystkie zadania przewidziane w ustawie, czy tylko wybrane.

6) Bezpłatne prowadzenie ewidencji majątku, księgowości i rachunkowości przez gminę na wniosek OSP (brak możliwości odmowy)

Ustawa wprowadziła obowiązek bezpłatnego prowadzenia ewidencji majątku, księgowości i rachunkowości Ochotniczej Straży Pożarnej przez gminę na wniosek Zarządu danej OSP. Zapis wprowadza dodatkowe obciążenie gminy i nie dopuszcza możliwości odmowy pełnienia takiej czynności. Dodatkowo dość kontrowersyjny wydaje się proces nadzoru nad finansami w relacji gmina – OSP, a mianowicie: gmina przekazuje jednostce OSP środki finansowe w formie dotacji, nadzoruje ich wydawanie, rozlicza je, a następnie będzie kontrolować poprawność ich wykorzystania.

7) Grupowe ubezpieczenie OC

Zapisy ustawy narzucają na gminę zapewnienie grupowego ubezpieczenia strażaków ratowników OSP, kandydatów na strażaków ratowników, członków młodzieżowych drużyn pożarniczych (MDP) oraz dziecięcych drużyn pożarniczych (DDP) w zakresie odpowiedzialności cywilnej. Ubezpieczenie OC jest ubezpieczeniem imiennym, a biorąc pod uwagę rotację strażaków (w szczególności kandydaci na strażaków i członkowie MDP i DDP) zapis ten generuje ogromne obciążenie finansowe dla gmin. Bezimienne ubezpieczenie grupowe od odpowiedzialności cywilnej nie jest aktualnie dostępne w ofertach towarzystw ubezpieczeniowych. Towarzystwa ubezpieczeniowe proponują jedynie ubezpieczenie zbiorowe z imiennym wykazem osób ubezpieczonych.

Śląski Związek Gmin i Powiatów

Piotr Kuczera
Przewodniczący Związku